

2400-årig marmorsarkofag udgravet i park i Flensborg

A 2400 Years old Marble Sarcophagus excavated in a Park in Flensborg

Keywords: Sarcophagus; Phoenician; Grotto; Park; Germany

Asger Ørum-Larsen

I vor årbog for 1988 fortalte undertegnede om sin tip-oldefars store engelske park i Flensborg.

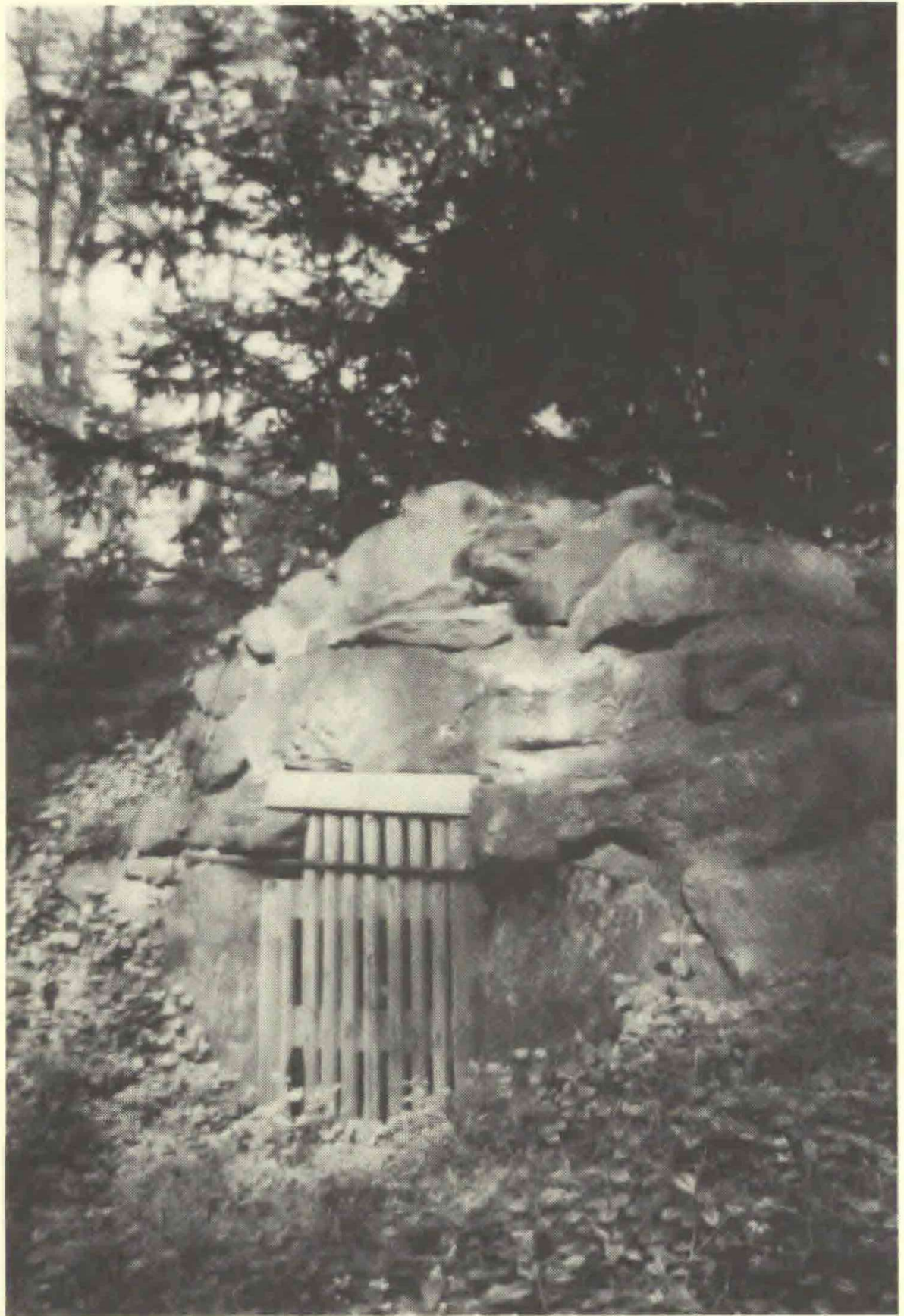
Den stenrige storkøbmand, fabrikant og skibsreder Andreas Christiansen var betaget af den romantiske engelske havekultur og anlagde i begyndelsen af 1800-tallet sin egen park i denne stil. Den var blandt andet smykket af en exceptionel spejlgrotte, som vakte megen interesse og blev besøgt og beundret af kong Christian VIII og kong Frederik VII og andre prominente personer.

På den tid var Europa inspireret af ægyptisk kunst, dens symbolik og dødsriter. Det skete efter Napoleon I's erobring af Ægypten. Også Andreas Christiansens arkitekt, Axel Bundsen, viste i sine arbejder ægyptiske tendenser.

Men alle, også kunsthistorikere, har anset denne grotte med sin udsmykning for en sædvanlig efterligning til symbolske formål.

En ung haveinteresseret kunsthistoriker, Thomas Messerschmidt fra Flensborg, studerede i 1992 det gamle haveanlæg, og fik også lov til at undersøge den mystiske mumie-grotte. Hans forbavselse blev stor, da der efter lidt gravning dukkede en sarkofag af hvidt marmor frem. Den var dekoreret med et antydet ansigt og arme og ben i græsk stil, som man gjorde i Fønikien for at symbolisere den beviklede mumie. Kunsthistorikeren, professor Adrian von Buttlar ved Kiels Universitet måtte efter en nærmere undersøgelse bekræfte, at man stod overfor en fønikisk sarkofag, udført omkring 400 år f.Kr. På et museum i Wien fandt man en sarkofag, næsten mage til. Ialt er ca. 100 sådanne sarkofager kendt i den vestlige verden, alle bevaret på museer.

Spørgsmålet rejser sig nu, hvorledes er denne mere end 2000-årige gamle sarkofag havnet i en borgerlig have i Flensborg? Har Andreas Chri-

Grotten som skjulte sarkofagen i Christiansens have i Flensborg

stiansen jun., som var en stor kunstsamler og mæcen, selv købt den ved en rejse i Middelhavs-område? Eller fandtes den allerede i haven fra Stuhr's tid? Selv har han ikke efterladt noget skriftligt om denne sarkofag og sin øvrige store kunstsamling. Og har han været klar over sarkofagens arkæologiske værdi?

Måske har Christiansen haft tilknytning til den da oprettede frimurerloge i Flensborg, selv om der ikke findes beviser derfor. Det kaster måske et forklarende lys over den mystiske sarkofags tilstedeværelse i haven?

Frimurer-bevægelsen har sat sit umiskendelige præg på visse europæiske haveanlæg i Europa fra Sicilien i syd og Danmark i nord (bl.a. Jægerspris). Og det med præg af ægyptisk symbolik.

Den 29-årige tyske kunsthistoriker, Thomas Messerschmidt, med speciale i havekunst, er nu ved at skrive en doktorafhandling til det Kunsthistoriske Institut ved Uni Kiel. Han er desuden medarbejder ved bogprojektet Historische Gärten Schleswig-Holsteins, hvori resultatet af hans forskning blandt andet om den fönikiske sarkofag også vil blive fremlagt. Heri vil fotografiet af den udgravede sarkofag blive offentliggjort.

På Flensborg Bymuseum arbejder man nu med tanken om at rekonstruere Andreas Christiansen jun.'s interessante engelske parkanlæg.

Den 14. oktober 1993 åbnede Museet i Sønderborg Slot en udstilling om H.V. Bissens monument Istedløven og dens baggrund i europæisk kunsthistorie. Denne udstilling er kommet i stand ved et grænseoverskridende samarbejde med Flensborg Bymuseum, hvor den senere vil blive vist.

I forbindelse med dette arrangement foreslår museumschefen dr. U. Schulte-Wülwer, at hvis Istedløven, dette omstridte nationale mindesmærke, skal vende tilbage fra København til Flensborg, kunne den placeres i Christiansens engelske parkanlæg ved Stuhr's Mølle. Den ville således ikke komme til at stå på »Den gamle Kirkegård« med soldatergravene fra 1848-51 og 1864, men i det omtalte engelske parkanlæg ved siden af.

Litteratur

Ellen Redlefsen: Die Kunsttätigkeit der Flensburger Kaufleute Andreas Christiansen sen. und jun. und die Spiegelgrotte. Den tyske årbog Nordelbingen bd. 33. Heide 1964.

A. Ørum-Larsen: Christiansens Have i Flensborg. Meddelelser fra Havebrugshistorisk Selskab nr. 18 1988.

Cornelia Müller: Sarg für schaurige Stunden. Kieler Nachrichten 11. sept. 93.

Holger Johannsen: Arkæologisk sensation gav kulturel folkevandring. Flensborg Avis 13. sept.

Dieter Künsner (red.): Istedløven. - Med artikler bl.a. af Bjørn Poulsen og Ulrich Schulte-Wülwer - Sydslesvigsk Museumsforening og Det nordiske Kulturcenter Mikkjelberg, 1993.